

ISBN: 978-625-7014-00-7

© 2018 Ketebe Kitap ve Dergi Yayıncılığı A.Ş.

Ketebe Yayınları: 213

Eleştiri

Editör

Furkan Çalışkan

Kapak

Harun Tan

Düzeltili

Yahya Arslan

Mizanpaj

Nilgün Sönmez

1. BASKI 2013

KETEBE'DE

1. BASKI

Aralık 2019

İstanbul

ketebe.com

Ketebe Yayınları

Sertifika No. 34989

Maltepe Mahallesi Fetih

Caddesi No: 6 Dk: 2

Topkapı 34010 İstanbul

Tel: 212.612 29 30

e-mail: ketebe@ketebe.com

Baskı ve Cilt

Matsis Matbaa Hizmetleri

San. ve Tic. Ltd. Şti

Sertifika No: 40421

Tevfik Bey Mah. Dr. Ali Demir Cad.

No: 51 Sefaköy Küçükçekmece /

İstanbul Tel: 212 624 21 11

© Eserin her hakkı anlaşmalı olarak Ketebe Kitap ve Dergi Yayıncılığı A.Ş.'ne aittir.
İzinsiz yayınlanamaz. Kaynak gösterilerek alıntı yapılabilir.

Türk Edebiyatının Üç Sütunu: Şiir, Hikaye, Eleştiri

HAKAN ARSLANBENZER

KETEBE

Hakan Arslanbenzer

1971 Kars doğumlu. İstanbul Üniversitesi İngilizce Öğretmenliği mezunu. Aynı üniversitede sosyoloji yüksek lisansı yapıyor. 1993'ten itibaren çevirmenlik, editörlük ve metin yazarlığı yaptı. İstanbul'da yaşıyor. Evli, dört oğlu var. Şiire 21 yaşında başladı. Yayımlanmış ilk şiiri, 1994 Eylül'ünde *Dergâh*'ta çıkan "Kan Kardeş"tir. Şiir yayımlamaya devam ederken 1996'da eleştirel denemeleri de çıkmaya başladı. 1996-97'de *Şehrengiz* (12 sayı), 1999-2005 yılları arasında *Atlılar* (15 sayı), 2002 yılında *Huruç* (2 sayı) ile 2005-2019 yılları arasında *Fayrap* dergilerinin yönetiminde bulundu. 1996'dan itibaren Neo-Epik Şiir görüşünü savundu, teorisini kurdu ve yayın alanında tebarüz etmesini sağladı. 2006-2011 yılları arasında *Türk Şiiri* başlıklı şiir yıllığını 5 cilt çıkardı. Şiir kitapları: *Reis'in Kara Merhemi* (1997), *Şehidet'in Erken Günlerini Anarak* (1998), *Namus ve Başka Şiirler* (2001), *Çok Üzgünüm* (2007), *Vatan Somuttur* (2014), *Eleştiri-Deneme: Dünyaya Saldıran Şair* (1998), *Türkiye'de Kültürel İktidar Solda mı?* (2011), *Neo-Epik Şiir* (2012), *Üç Sütun: Şiir, Hikaye, Eleştiri* (2013), *Bir Kucak Sadece* (2016), *Eskimeyen Kitaplar* (2017).

İçindekiler

YENİ ÖNSÖZ 7

1. SÜTUN: ŞİİR

İmge ve Davranış.....	11
Eskinin Sınırları.....	20
Muhkem Ayetler, Sahih Şiirler.....	28
Saadet ve Fazilet Arasında Cumhuriyet Dönemi Şiiri.....	31
Ümit Aktaş Şiirinde Doğa, Varoluş ve Anarşi.....	34
Anarşiden Boheme Osman Çakmakçı'nın Yıkım Düşüncesi.....	41
Biz Seni Anlar: Levent Sunal Şiiri Üzerine.....	48
Yas Şiiri: <i>Cesedi Nereye Gömelim</i> (Cevdet Karal).....	55
“İçimden Dedim Beraber Yürüyelim Olur mu”: İbrahim Tenekeci.....	62
Ayhan Kurt Şiiri Üzerine Muhakeme.....	72
“Atımı Seninle Paylaşırım Eğer İstersen”: Ahmet Murat Şiiri Üzerine.....	77
Kalebent Bir Şair: İsmail Kılıçarslan.....	81
Yetenek ve Diğer Teknikler: Osman Özbahçe ve Esver Ölüç Şiiri Üzerine.....	85

Kürtlüğe ve Sevdaya Dair Şiirler (Selim Temo).....	96
Can Çekişen İmge Yahut Hüseyin Kıran'ın <i>Madde Kara'sı</i>	99
<i>Sultançiftlik Kadar Bir Çiçek</i> (Ceylan Öztürk)	104

2. SÜTUN: HİKAYE-ROMAN

Türk Romanının Üç Ekseni.....	111
Yalnızlık: Hikaye	116
Siyasi Romanın Mihveri: Kemal Tahir	120
Orhan Kemal İlkel mi?	127
Bireyci-Toplumcu İkiliğinin Ötesinde: Mustafa Kutlu'nun Şahsiyet Dünyası	133
“Yataklarına Kar Yağan Kızlar”: Cihan Aktaş'ın <i>Bana Uzun Mektuplar Yaz</i> Romanında Vazife, Oyun ve Aşk	139
Son Dede Korkut: Berat Demirci'nin <i>Turna ve Gayda'sı</i>	147
Habisin Kıyısında Bir Yazar: Aynur Kulak.....	152

3. SÜTUN: ELEŞTİRİ

Ataç ve Kaplan Karşısında Cöntürk	162
Tarihçi Olarak Eleştirmen: Ahmet Hamdi Tanpınar.....	174
1980'den 2000'lere Şiir Eleştirisi	182
Kritiğin Toprağında (Yücel Kayıran).....	195
Eleştiride Var Sayma ve Ön Kabul	199

Yeni Önsöz

Bu kitap *Üç Sütun* başlıklı kitabımın (2013) gözden geçirilmiş yeniden basımı. Önceki baskıdan İngiliz-Amerikan şairleriyle ilgili uzun bir yazıyla 2000’li yılların dergilerine dair yazıları çıkardım. Yeni baskıya kitaptan sonra yazdığım birkaç şiir yazısını ekledim. Kitap bu haliyle daha sıkı ve bütünlüklü göründü gözüme.

Eleştiri konusunda progresif bir bakışa sahibim. Bazı eleştirmenler belli konularda nihai sözlerini sarf ettiklerini var sayarak yazı yazarlar. Bende durum böyle değil. Ben her zaman olduğum yerden konuşmayı tercih ettim. Fildişi kulesinden konuşan eleştirmen imajı kafamda hiç yer etmedi. Edebiyatın cumhuriyetine, eleştirinin demokrasisine inandım.

Eleştiride belli bir akımın takipçisi değilim. Öte yandan, metin ve dil merkezli eleştiriye, sosyolog Pierre Bourdieu’nun tabiriyle “iç eleştiri”ye daha yakınım. 20. yüzyılın eleştiri literatürüne ilk defa yirmili yaşlarımda eriştiğim ve Hüseyin Cöntürk ve Eser Gürson’a bir süre tabir caizse çıraklık yaptığım için metnin dış şartlarından (tarih, biyografi, siyaset) ziyade kendi iç düzenine yönelik bir ilgiye sahip olmak artık karakterimin bir parçası diyebilirim. Şiir teorisini de şiirin kendisine yönelik ilgiden, teorisyenin şiire ait müktesebatından çıkarmaktan yanayım.

Yine de bir şairim ben. Şiire bakışındaki öznelliği gizleme gereği duymadım hiçbir zaman. Cöntürk gibi ben de sahte bir nesnelliktense dürüst öznelliği tercih etmek gerektiğini düşünüyorum. Zira öznellik tutarlılıkla birleşebilirse okuyucuya şiire dair bir bakış açısı kazandırabilecektir. Tabii burada tutarlılık önemli. Kişisellik öznelliği karıştırmamamızı sağlar tutarlılık. Anlık izlenimler, ilişkiler ve menfaat böylece eleştiri yazısının dışında bırakılır. Özel fakat tutarlı eleştirmen, şiiri incelerken kendi anlayış ve zevkini ortaya koyarak okuyucunun da bir yerden sonra kendi anlayış ve zevkinin farkına varmasına yardım edecektir.

Kitabın yarısından fazlasını şiir yazıları oluştursa da hikaye-roman ve eleştiri hakkındaki yazılar da diğer iki sacayağını veya kitabın başlığına referans vermek gerekirse sütunları oluşturuyor. Şiirle meselem düzyazı hakkında yeterince yazı yazmamın önüne geçse de özellikle Türk romanı, hikaye ve eleştirisini büyük bir saygı ve derin düşünce içeren bir okumayla takip ediyorum uzun süredir. Kimbilir belki bir gün bu bapta yazacağım yazıları istediğim gibi artırıp müstakil kitaplar halinde yayımlayabilirim.

Şimdilik elinizdeki kitap kendi “mükemmel olmayan” eleştirmenliğim içinde *Dünyaya Saldıran Şair*’den sonra, *Neo-Epik Şiir*’den önce bir yerde duruyor. *Dünyaya Saldıran Şair*, kendi kuşağıma, kendi dönemime şiirin sıcaklığı ve yirmili yaşların heyecanı içinde verdiğim bir karşılıktı. *Neo-Epik Şiir*’se gelişkin bir şiir teorisinin kuruluş ve uygulamasını gösteren olgun bir kitap. Elinizdeki kitapsa tam olarak bu iki durumun arasında bir yerdedir. Buradaki yazılar bir şairin öznelliğini taşıdığı kadar kuşak, dönem, edebiyat türü gibi sınırların ötesine samimi bir bakışla baktığında gördüklerini de içerir. Okuyucudan bekleyebileceği asgari tavır da aynı samimiyet olmalı.

Son olarak, kitabın yeniden yayımlanmasına ön ayak olan İsmail Kılıçarslan ve Furkan Çalışkan’a; kitaba emeği geçen tüm Ketebe Yayınevi çalışanlarına teşekkür ederim.

1. SÜTUN:

ŞİİR